

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 22. julija 2021 - Leto XXXI, št. 29

stran 2

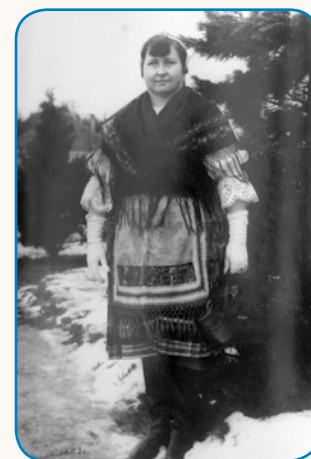
PREKO IGRE SO POGLABLJALI ZNANJE SLOVENŠČINE

*Slovenski den v Sakalovcaj
stran 5*

*Modro cvetje
stran 7*

*»Samo v iži sedijo...«
stran 8*

Preko igre so poglobljali znanje slovenščine

»Marta Lisica, kje se skrivaš, kje se skrivaš?« so ritmično ter zmeraj hitreje in glasneje ponavljali otroci, sklenjeni v tesnem krogu na travnati površini za

lavnico z improvizacijo odločila zato, ker je po njenih besedah dobrodošla pri jezikovnem pouku. »Nekateri otroci imajo strah pred novimi besedami in izra-

za njegovo nadaljevanje. »Naš namen je, da na zanimiv in zabaven način približamo otrokom slovenski jezik oziroma jim damo možnost, da tudi poleti vadijo slovenščino. Se družimo, veselimo in ustvarjamo, vmes pa pri vseh aktivnostih uporabljamo slovenski jezik,« nam je objasnila sekretarka krovne organizacije *Nikoletta Vajda-Nagy*, ki je vseh pet dni tabor vodila skupaj s kolegico *Gyöngyi Bajzek*.

Prvi popoldan je delavnico za udeležence pripravila glasbena pedagoginja iz Prekmurja *Julija Fajhtinger*, ki pri svojih učencih zmeraj doseže, da kot inštrument uporabljajo tudi svoje telo. »Mlajši otroci zelo težko zdržijo s koncentracijo, zato imajo še posebej radi, če se zraven pleše in igra ritmična glasbila. Želim jih čim aktivneje spraviti do tega,

ki jim je predstavila slovensko zbirko na Gornjem Seniku. »Želeli smo si tudi, da bi udeleženci spoznali vrednote slovenske kulture in se seznanili

je bila prisotna tudi predsednica ZSM *Andrea Kovács*, ki je otroke povabila v sobo pobega. Članici Društva porabskih slovenskih upokojencev *Iluš Dončec* in

Mentorica ustvarjalno-jezikovne delavnice je bila Romana Slavič-Znuderl

monostrskim Slovenskim domom. Igro učencev nižjih razredov porabskih osnovnih šol, kjer se poučuje slovenski jezik (DOŠ Jožefa Košiča Gornji Senik, DOŠ Števanovci, OŠ Jánosa Aranya Monošter) je usmerjala mentorica ustvarjalno-jezikovne delavnice *Romana Slavič-Znuderl*.

»Otroci si med seboj precej pomagajo, saj imajo nekateri malo več predznanja, drugi pa so manj veščji slovenskega jezika,« nam je dejala vodja improvizacijskega gledališča na OŠ Gornja Radgona in dodala: »Učenci so pozorni, sodelujejo in se hitro vključujejo. Ni nobenih težav z njihovo motivacijo.«

zi, z gibanjem in sproščenostjo pa ga zlahka premagajo,« je

V Andovcih so izdelovali cvetlice iz kreppapirja z domačinko *Iluš Dončec*

da se igrajo s svojim glasom ali ploskajo,« smo izvedeli od vsestranske glasbenice. Mentorica *Julija* je tudi tokrat pripravila pestro zaposlitev za tabornike, ki so se po ritmično-melodičnih igrah naučili nekaj priljubljenih slovenskih ljudskih pesmi.

Program tabora je bil razgiban tudi v nadaljevanju. Torkovo plesno delavnico sta vodili sekretarki *Nikoletta* in *Gyöngyi*, ki sta otroke vpeljali v sodobne plesne. Sledilo je rokodelstvo: udeleženci so pripravljali zaplestnice iz bombažnih niti oziroma verižice iz lesenih koščkov in biserov. Med delom pa so uporabljali tudi papir in volno ter med drugim pripravili lutke samorože. Tabornike je v popoldanskih urah v Kúharjevi spominski hiši pričakala vodička *Ibolya Neuba-*

Z glasbeno pedagoginjo iz Prekmurja *Julijo Fajhtinger*

s porabsko dediščino,« je dejala *Nikoletta Vajda-Nagy* in dodala, da se otroci na taboru tudi veliko gibljejo. To so nemudoma pokazali na dvorišču seniškega muzeja, kjer so veselo skočili v bazen. Učiteljica *Romana* se je k svojim mladim znancem vrnila tudi v sredo, ko se je posvetila ustvarjalnosti: skupaj z otroki je barvala sončnice in izdelovala škatle za poletna semena, pokazala pa jim je tudi, kako lahko s pomočjo posušene sivke izdelajo blazinice. Sredin popoldan je bil zopet namenjen kopanju, tokrat v monostrskih termah.

Spoznavanje s porabskim izročilom se je nadaljevalo v četr-

Iluš Časar Dončec sta skupaj s taborniki izdelovali papirnate rože, druženje pa se je končalo s sprehodom po gozdu.

Zadnji dan je bil namenjen obisku znamenitosti v Prekmurju: udeleženci so si najprej ogledali *Expano* v Murski Soboti, nato pa še *Vulkanijo* na Gradu na Goričkem. »Vse naše aktivnosti smo prilagodili dinamiki starostne skupine. Veliko so ustvarjali in se tudi gibali, saj je poletje. Vmes pa smo se seveda veliko pogovarjali v slovenščini,« je za zaključek sekretarka *Nikoletta* povedala o 2. Poletnem slovenskem taboru, ki sta ga finančno podprla *Sklad Gábor Bethlen* in

Po ogledu *Kuharjeve spominske hiše* na Gornjem Seniku so se veselo namakali v bazenu

Z učiteljico iz matične domovine smo se pogovarjali 12. julija dopoldne, ob prvem dnevu 2. Poletnega slovenskega tabora *Zveze Slovencev na Madžarskem*, ki se ga je udeležilo šestnajst učencev. Mentorica *Romana* se je za de-

dejala učiteljica nemščine, ki je v ustvarjalnem delu svoje delavnice skupaj z udeleženci barvala makove glavice.

Pri *Zvezi Slovencev* so podobni lanskoletni tabor ocenili kot uspešnega, zato so se odločili

Zadnji dan so bili na izletu po Prekmurju, med drugim so obiskali tudi *Expano* v Murski Soboti

tek, ko so se udeleženci tabora napatili v *Andovce*. Na dvorišču *Porabske domačije* so se razposajeno igrali, nato pa so jim predstavili like iz porabskega ljudskega verovanja ter jesensko prireditev »Vražjo pot«. Ta dan

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

(Slika na 1. strani: Udeleženci tabora na monostrski avtobusni postaji.)

-dm-
foto: arhiv ZSM

13. jezikovne počitnice

Kratko - sladko

Prispeli smo v Kranjsko Goro in tako začeli naše 13. jezikovne počitnice!
Na jezikovnih počitnicah je 34

otrok in 6 spremljevalcev. Za nami je aktiven, lep dan. Sprehodili smo se skozi mesto, se osvežili ob reki Pišnici, poz-

dravili kozoroga in se vrnili na večerjo. Kmalu začnemo z večernim druženjem, igrami ...
V. Novak

SPOZNAVALI SMO MEDIJE

Center za dobrobit družin in otrok Monošter (Család- és Gyermekjóléti Központ Szentgotthárd) že vrsto let organizira poletni tabor z nazivom Menő Manó. Naši tabori so namenjeni predvsem otrokom, ki prihajajo iz socialno ogroženih družin.

Sodelavci centra vedno poskušamo izbrati neko temo, ki potem določa celotedensko dogajanje. Letos smo se odločili za medije. Tako so se udeleženci tabora spoznavali z delom novinarjev, snemalcev, fotografov itd.

Prvi dan tabora, ki je potekal konec junija, smo imeli spoznavalni dopoldan, po kosilu pa smo se odpravili v Slovenski kulturni in informacijski center, kjer smo v dveh skupinah obiskali Radio Monošter in uredništvo časopisa Porabje. Otroci so z velikim zanimanjem poslušali

»Fantovski« del tabora v uredništvu časopisa Porabje

direktorja radia in glavno urednico časopisa ter se seznanjali z njihovo opremo in z njihovim delom. Na poti nazaj smo se posladkali s »slovenskim« sladoledom.

Naslednji dan smo se odpravili v središče mesta, kjer so se otroci razdelili v tri skupine in zbirali gradivo o treh temah, in sicer tehnika, hišni ljubljenci in moda. Zbirali so slike, zapisovali svoje opombe ter s pomočjo mobilnih telefonov naredili intervjuje z mimoidočimi. Popoldne so imeli kratko uvajanje v to, kako napisati članek, nato pa so nastajali pisni izdelki posameznih skupin.

Otroci med družabnimi igrami

Sredo so preživali ob termah, ob katerih so v tej poletni vročini zelo uživali vsi udeleženci.

V četrtek smo se prav tako v dveh skupinah podali še na sedež mestne televizije (Gotthárd TV), kjer smo lahko spoznali, kako poteka delo na televiziji. Otroci so imeli možnost, da se preizkusijo pred kamerami. Bilo je zabavno. Popoldanski čas pa je bil namenjen druženju in različnim družabnim igram.

Peti dan je bil zadnji dan tabora. Zjutraj smo se peš podali h kapelici Brenner, kjer smo jim pripravili pustolovsko igro v bližnjem gozdu. Za reševanje različnih nalog so dobile skupine 45 minut. Ko so vsi končali in smo razglasili rezultate, smo se vrnili v center, kjer smo se okrepčali ter poslovili drug od drugega.

Za nami je pester teden in vsi udeleženci so se poslovili z lepimi spomini ter s širokim znanjem o medijih.

Martina Zakocs
sodelavka Centra za dobrobit družin in otrok Monošter

PREKMURJE

Matura

Preminauči keden so tisti dijaki, steri v Sloveniji delajo splošno maturo, zvedeli, kakši so njihovi rezultati. Na Gimnaziji Franca Miklošiča Ljutomer, gé je k sprtoletnomi roki mature pristoupilo 67 dijakov, so jo napravili vsi, trgé pa so zlati maturanti, vej pa so dosegnoli več kak 30 (od 34 možnih) točk. Tau so: Lejla Denša, Lana Kocuvan in Timotej Pukšič. Maturro so v etom leti prvo paut meli tüdi tisti, steri odijo v Ljutomeri na umetniško gimnazijo, smer gledališče in film. K njej je pristoupilo 27 dijakov, uspešno pa jo je zgotovilo 24. Med njimi sta bila tüdi Marko Rengeo in Matic Dominko, steriva sta uspešno napravila sprejemne vižge na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Na soboški gimnaziji je splošno maturo delalo 80 dijakov, trgé pa do mogli pri enom predmeti popravlati oceno. Zlati maturanti so: Aljoša Gabor, Lucija Cör, oba sta dosegnola 32 točk, pa Nina Bohneč, Alen Strbad in Iztok Rebrica, steri so meli 31 točk. Splošno maturo je uspešno opravilo vsej 14 dijakov z Dvojezične srednje šole (DSS) Lendava. Zlatih maturantov nemajo, je pa Sarah Abraham (29 točk) sfalila samo ena točka. Na Ekonomski šoli Murska Sobota, gé je splošno maturo opravljalo 19 dijakov, so bili uspešni vsi kandidati.

Trbej ške cujdati, ka so se dobro pokazali tüdi tisti dijaki, steri so meli poklicno maturo. Na ljutomerski gimnaziji so tri bodoče vzgojiteljice (Ela Bertalanič, Polona Kiralj in Kaja Zver) dosegnole vse točke, na DSS Lendava pa je vsej 23 točk meu Domen Pucko. Na SPTŠ Murska Sobota so diamantni maturanti: Maja Malok, Domen Bencak, Aljoša Vertot, Staša Zdravec, Lana Smej, Eva Somi in Timotej Zdravec.

Silva Eöry

Pisali smo pred 30. lejti (12.)

V 12. številki novin (18. julij 1991) je na prvi strani kejv Vestnikove fotoreporterke Nataše Juhnov, steri je biu v cajti desetdnevne slovenske bojne napravleni v Gornji Radgoni. Jože Hirnök pa je v članki z naslovom Namesto žiroračuna napiso: »Z velikim olajšanjem zapisujem te misli zdaj, ko je najhujše že mimo, ko je v matični domovini prevladal mir. Žal se je pokazalo, da je za svobodo velikokrat treba dati tudi kri. Slovenija je v boju proti agresiji postala res »država« in je pokazala, da je sposobna postati del moderne Evrope. Ob spremljanju dogodkov smo razmišljali o tem, kako bi lahko Slovenci na Madžarskem pomagali Slovencev v Sloveniji. Prvo idejo smo dobili od učiteljice gornjeseniške osnovne šole, ki se je oglasila na naši Zvezi in ponudila denar otroške organizacije z namenom, naj kupimo sanitetni material za Slovenijo. Zveza je prosila Rdeči križ Železne županije, naj ji pomaga pri nakupu zdravil in sanitetnega materiala. Istočasno smo zvedeli, da bolnica v Rakičanu potrebuje kri. Šli smo v akcijo, da bi pridobili čim več ljudi. Krvodajalska akcija (5. julija) na Gornjem Seniku je pokazala, da si Porabski Slovenci tudi zaslužijo ime Slovenci. Veliko ljudi je dalo kri prvič v življenju. 54 ljudi od 60 prijavljenih je lahko pomagalo s svojo krvjo. Prostovoljno se je prijavilo tudi precej Madžarov, med njimi 11 vojakov, ki služijo vojaški rok na G. Seniku. Njim posebna hvala! S tem dejanjem je 60 madžarskih državljanov Slovenijo simbolično priznalo za samostojno državo. Pri organiziranju pomoči Sloveniji so se izkazali dr. Gyula Pusztai, predsednik skupščine

Železne županije, dr. Lajos István, vodja transfuzijske postaje v Sombotelu, in László Poór, sekretar županijskega Rdečega križa. V imenu naših rojakov v Sloveniji in v imenu Zveze Slovencev na Madžarskem se vsem zahvaljujemo za pomoč v upanju, da nikoli več ne bo treba organizirati krvodajalske akcije zaradi ranjenih v VOJNI.«

O velikih lipaj v malom rosa-gi pa je na tretjoj strani piso Francek Mukič. »Da smo f srejdo (26. junija) vačer stali na glavnon trgi v Murski Soboti s prijatelji, gé so se Sobočanci pa drugi zato zbrali, ka bi sa malo radüvali, ka de Slovenija aucigamau (od zdaj naprej) leko sama svoj gospodar na svojoj slovenskoj zemli, gnauk sa je samo dež vlejo. Ranč poton tistoga, ka je dühovnik blagoslovo posadjenolipo, štera je stari simbol nas Slorencov. Fsikši je leto (tekel), kama je znau, depa tak smo tö tak mokri gratali kak ribe. Bili so takši, šteri so tak pravili, ka tau tau znamenüje (pomeni), ka je Baug slovensko lipo pa nas Slovence blagoslovo. Bar de bi vi istino meli! Bole nanajžni (nagajivi) pa so eške v velkon viheri norijo delali, ka ranč je prej Baug

tö nej z nami. Tisto nauč, vnoči v dvej dvöri je jugoslovanska sodayija s tankami, rakejtinami, fligarami, bombami tak notri f Slovenijo vdarila, kak da en grdi medved nutri v gračane (vrt) pride pa tan fse fküper zlomati (pomendra), ka je za gesti pa tisto, ka je za lepoto: kak so lejpe rauže. Pa té smo eške lapau gučali od nji. Ka bi drugo stvarino (žival) tö leko pravili, nej samo medveda. Vejte, gestejo takše stvarine tö, štere samo za krvi volo kolejo, pa te drugo, menjšo stvarino, da ji krv vöpocecajo (izsesajo), tan njajo (pustijo). Trnok smo žalostni, ka sa nasrejdik Evrope leko kaj takšoga zgodi. Samo za toga volo, ka

povejmo en narod ške tau biti, ka je gé. Kakšo mišljenje je tau, če zato bombardérajlo slovenski rosag, ka lidgé v svojoj domovini, na slovenskoj zemli škejo Slovenci biti, pa sami svoji gospodar. Pa tau tak, ka nikoga na zbantüjéjo (prizadenejo). Ka če štokoli, količkaj malo realno pogledne, ka sa v Jugoslaviji godi, more nutri parvidati (uvideti), ka je ranč slovenski narod tisti, šteri je najbolje méren. Ranč Slovenija je tista, f šteroj dotegamau nikši konfliktov nej bilau, ka bi sa masarili, kak povejmo na Kosovon, na Rovačkon pa indrik. Trnok čüdnö je tau sé fküper. Fseposedik sa čüdivajo, kauk tau, ka Slovenija pa Hrvatska nešketa več fküper biti z drugimi. Na Vogrskon pa po svejti sa tö čüdivajo. Vejte, brezi toga, ka bi sto (hotel) kogakoli zbantüva-

ti (užaliti), tau čüdivanje je takšo, kak pregovor tö pravi, da tele nutri v nauva vrata gleda. Tau je skor tak malo, kak da kakši lagvi mauž fsikši den zbije svojo ženo, pa te sa čüdiva, ka sa od njega ške razpitati (ločiti). Pa da tau zvej, ka sa ške od njega razpitati, té go pa eške bole fküper zmlati (pretepe) pa ji pravi, ka, draga moja, müva moreva fküper ostati, vej sa pa radinga mava, nej?! Djelte, ka sa ranč nej tak fejst graubi büu, da sa gučo o grobijan skon medvedi, šteri je fse fküper zbrožo lejpe rauže v gračanki?! Več novin je pisalo, ka sa prej cejli svejt čüdiva, kakši batriven (pogumen) je te mali, dvamilijonski narod, ka sa je vüpo gorstaupiti (zoperstaviti) prauti strašanjskoj velki jugoslovanskoj armadi. Tau je prej büu boj Davida z Goliaton. Dje, buma; lipa ma f časik trdi lejs!« je končo svojo pisanje Francek Mukič. Končajmo z vicom z naslovon Plebanoš pa policaj, sterga je v rubrilki Nika za smej zapisala Irena Barber: »Naš plebanoš eden večer spovedavat dé ednoga velkoga betěžnika. Da nazaj dé, je že kmica. Naš plebanoš pa f kmica dé domau z biciklinom. Bicikli je nej emo posvejta, na njegovö nasrečo sa pa sreča s policajon. Policaj sé pokloni našomi plebanoši! pa etak pravi: „Gospaud plebanoš, mislin da vejte, ka je navarno f kmica brez posvejta z biciklinon po pauti voziti. 200 forintof štrafa plačata.“ Naš plebanoš pa etak pravijo: „Dragi moj padaš, dobro vejn, ka je navarno. Ti pa moreš dobro vedati, ka sa meni nika ne more zgoditi. Baug je z menof, pa me skrb ma.“ Naš policaj pa pravi: „Tak! Dva sta! Te pa 400 forintof štrafa plačata.“«

Vküppobrala: Silva Eöry

Slovenski den v Sakalovcaj

JOŽEF ILLÉS ČASTNI OBČAN

10. julija so v Sakalovcaj organizirali slovenski den, ka bi z njim počastili 30. rojstni

zveze: sakalovska mladinska skupina pa skupina penzionistk Društva porabskih slo-

Epidemija se ali ta, bejdvej skupini sta se veselo zavrte-li na odri, steri je bijo lepau

ki trio (*Babi Fodor, Ferenc Sütő in Stanko Črnko*), steri so spojevaji štiri porabske

Častni občan Jožef Illés (s prave) z županjo Valerijo Rogan pa podžupanom Norbertom Nagyom

FS penzionistk

den Slovenije. Organizatorja sta bila občina Sakalovci pa Društvo za lepšo ves, steri je k Skladi Bethlen Gábor napisalo natečaj, na sterom je dobilo skurok 1. 500 000 forintov. Za tau se je županja Valerija Rogan ejkstra zavalila predsednici društva Gabrielli Makkár potistim, ka je pozdravila goste, med njimi generalno konzulko v Monoštri Metko Lajnsček, podpredsednika Slovenske narodnostne samouprave Sakalovci Lacina Nemeša, vse vaščane pa nastopajoče.

Te zadvečerek smo doživeli folklorno obarvani program, v sterom sta gorastaupili dve folklorni skupini Slovenske

Člani Porabskega tria in ansambla Što ma čas

venskih penzionistov. Mentorica bejdvej skupin je Dragica Kolarič, stera k skupinam odi iz Beltinec, njini goslar je Boris Velner iz Vučje Gomile.

okinčani. Mladi so zaplesali z mladostno energijo pa lepoto, starejše ženske pa z veliko volje. Za njimi so na oder prišli člani glasbene skupine Porabs-

pesmi, sprvajala nji je harmonika. Vse gledalce so v dobro volau spravili člani ansambla Što ma čas, steri so s svojo muziko dosegnili, ka so plesalce začnili srbeti poplati pa so se špontanostno zavrte-li pred odrom. Na konci programa je županja Valerija Rogan na oder pozvala predsednika sakalovske folklorne skupine Jožefa Illésa, steromi je občina podelila naslov častnoga občana (dízspolgár) za njegovo dolgoletno delo za slovensko kulturo pa za njegvo nekdešnjo delo kak podžupana.

Čestitamo ma v imeni našoga uredništva.

Marijana Sukič

Foto: F. Sütő

GASTRONOMIJA IN KULTURA NARODNOSTI

Mestna občina Ráckeve in Kulturni center Károly Ács sta od 9. do 11. julija prvič organizirala Državne narodnostne in gastronomske dneve pod imenom Kevefest 21.

Osrednji element tridnevne prireditve je bila gastronomija narodnosti. Obiskovalcem so ponujali specialitete manjšin, ob tem pa so lahko spoznali plese, pesmi in navade narodnosti.

V nedeljo je nastopila tudi slovenska

skupina »Špajnsni-flajnsni muzikanti«, ki deluje pod okriljem Državne slovenske samouprave. Ansambel igra tradicionalno porabsko glasbo v sodobni prireditvi.

Prireditve, katere glavni pokrovitelj je bil predsednik parlamenta László Kövér, je na povabilo župana mesta obiskala tudi slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss.

F. Sütő

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss s predsednikom Parlamenta Lászlóm Kövérjem

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Žetva

Prvin je edno najžmetnejšo pa aklavo pavarsko delo žetva bila. Gnauk zato, ka nej bilau vseedno, kelko vlatovdije se poženje pa kelko semen se siple v lado. Vej pa od tauga je bilau odvisno, kelko krüja de mejla družina. Zavolo toga je žetva velko poštanjé mejla, fejest so skrb meli na vsakšo vlat, če je tü pa tam kaj taostalo, tisto so vküppobrali. Žmetno je pa zato bilau, ka tau je vsigdar v najvejšoj ici trbelo delati. Gda se je poželo, v križe sklalo pa posenilo snaupke potejm se je domau vozilo v stauk sklalo. Gda je pa prišo mašin te se je zmlatilo. Mlatitev je tašo delo bilau, ka je družina sama nej mogla narediti. Trbelo je pozvati lüstvo, steri je pomagalo, sterim je sledkar nazaj trbelo pomagati. Gnesden tau dvaujo delo - žetvo pa mlatitev - kombajn nagnauk tanapravi, spoj nej trbej že švicati. Kombajni so klimatizirani, najnovejši pa že taši, ka sami od sebe dolapoženjajo, če je sila, ranč nikomi nej trbej v nijj sejdti. Zdaj, ka je ta vročina, sildje je od ednoga dneva do drugoga tak nagnauk ozrejlo, vejn bola brž, kak bi trbelo. Semen je brž zrešlo gratalo, depa znautra vsebina bi še nücala bar en keden, aj se tak napuni, kak bi trbelo. Samo čakati ne more, zdaj je vremen tašo, zdaj trbej žeti. V Železni županiji z 12452 ha dječmenom so že zgotauvili. Pšenica, stera je djeseni bila posejena na 40193 ha, še skur vse stoji. Rž, tritikale, dječmen, steroga so sprtolejt sejali, pa k ovsu so še ranč nej vcujstanili. Ta velka vročina je fejest dobra za žetvo, zato ka tašoga reda semen nej trbej sišiti. Gnauksvejta je v Porabji tašoga reda puno križov bilau sklajeno po brgaj, gnesden več nej križov pa nej kombajnov ne vidimo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Volivci na referendumu zavrnili novelo zakona o vodah

Volivci so na referendumu odločno zavrnili novelo zakona o vodah. Proti uveljavitvi novele je glasovalo okrog 87 odstotkov oziroma nekaj več kot 677 tisoč volivcev, s čimer so nasprotniki novele za skoraj še enkrat presegli potrebni kvorum za njeno zavrnitev. Da je zakon na referendumu zavrnjen, mora proti glasovati večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti glasuje najmanj petina vseh volivcev oziroma najmanj 339.726 volilnih upravičencev. Pobudniki referenduma, združeni v Gibanju za pitno vodo, so prepričani, da so glasovi proti noveli zakona o vodah na referendumu temeljili na mnenju stroke in delu nevladnih organizacij. Glas proti je znak, da imajo ljudje dovolj oviranja demokratičnih pravic, izraža pa tudi nestrinjanje s trenutnimi politikami, pravi predsednica Inštituta 8. marec Nika Kovač. Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak je po drugi strani obžaloval, da se je novela zakona ugrabila in zlorabila za druge cilje, tudi politične.

Nemški Carthago bo širil proizvodnjo v Ormožu

Nemški proizvajalec avtomodomov Carthago, ki v svojem slovenskem podjetju v Odrancih z več kot 800 zaposlenimi deluje že od leta 2008, bo svojo proizvodnjo razširil še na Ormož. Odkupiti nameravajo 100.000 kvadratnih metrov zemljišč. Kot je napovedala direktorica slovenske družbe Sandra Županec, bo proizvodnja predvidoma stekla do začetka leta 2023. V prvi načrtujejo zaposlitev od 300 do 400 ljudi, po dokončani drugi pa naj bi število naraslo na od 500 do 600 zaposlenih. Ker je Ormož letošnjo pomlad šokirala napoved italijanskega proizvajalca očal Safila, sicer tudi največjega delodajalca v občini, da z začetkom poletja zapira svoja vrata, kar se je nato tudi že zgodilo, računajo tudi na ljudi, ki so izgubili delo v tem podjetju.

O KNJIGI »V IMENI OČE«

V nedelo 20. junijuša je bila pri nas na Gorenjem Seniki sveta meša z župnikom Tiborom Tóthom in Lojzetom Kozarom mlajšim, steri je napiso knjige »V imeni oče«. Knjiga pripovedja o našem dragom dugoletnom župniku Janoši Kūhari. Ravno je že 33 lejt od njine smrti. Oni so dali napisati na obok naše cerkve »Hvalite Gospoda vsi narodi«. Te napis se je trno vido zdaj že pokojnoma pomožnoma pūšpeki Jožefi Smeji tō. Pred lejtimi je bijo gnauk veški den na Gorenjem Seniki, gda sta se pri cerkvi stavila dva avtobusa iz Slovenije. K meni je prileto mali pojbič pa se je drau, ka prej dva »strica« iščeta Vero Gašpar. Pridem k cerkvi pa koga zaglednem? Pomožnoga škofa Jožefa Smeja. Od veselja, ka sva se po dugi lejtaj pa osebno srečala, ranč ne vejim, kak sem se ma poklonila. Brž sem pozvala Lacina Bajzeka, enga pojbiča poslala po ključara, gospauda Győrvárina, naj pride pa opré cerkev. Pomožni škof so v našoj cerkvi meli za prauškare Lavretanske litanije matere božje. Trno lepau so spejvali, vej nji je pa bilau kakši 80 pevcov pa trgé župniki. Vsakšomi se je trnok vūdo napis, steroga so dali napisati v cerkvi gospaud župnik Kūhar.

Knjigo o nijj sem prvi den nej cejlak preštejla, dokončala sem go drugi den. Od radosti sem jokala, kak lepau gospod Kozar pišejo o nijj, kak lepau se nji spominajo ešče 33 lejt po njinoj smrti. Baug vam plati, ka ste »ovekovečili« našoga dugoletnoga dūšnoga pastira.

Vera Gašpar

Kak se leko branimo prauti ici pa sonci?

Že smo fejt čakali topla vrejmen. Leto je prišlo z velko ico. Brezi prehoda je gratalo več kak 30 stopinj Celzija. Takša velka ica je najbola nevarna gé za mlajše pa starejše lidi in za tiste, steri majo diabetes (cukerni beteg) ali hipertonijsko (viski krvi pritisk) pa so že meli strok. Kak se leko branimo prauti velki ici? Od 11. do 16. vōre se nej slobaudno dosta zdržavati na sonci in nej delati težko fizično delo. Če donk moramo vanej biti, je dobro gé, če slamnati klabūk dejemo na glavau. Nosimo srajco z dugimi rokavi, aj nam kaužo sunce ne žgé. Za preventivo nūcajmo kremo (mlejko) prauti sonci z viskim zaščitnim faktorom. Moramo dosta vodé ali čaja piti, dapa alkohola nej. Padarge pravijo, aj malo posolimo vodau, vej pa s švicom dosta soli (Na, K) zgibimo. Vsakši je že gvūšno vpamet vzejo, kak je švic osolani, gda nam po obrazi v lampe tečé. Gda je vrauče, ne gejmo preveč mastno, težko gesti. Ne gejmo preveč, gejmo raj večkrat male porcije. Ostanimo doma v hladni sobi, samo zrankma pa večer ojdimo tavō.

Če smo dosta na sonci, leko sončarico dobimo. Kak leko gorspoznamo, če nekak sončarico daubo? Simptomi so: redeča, vrauča glava, po teji hladna, vlajžna kauža. Imamo glavobol, vrtil se nam, vō bi metali. Mamo viski utrip, pulzuš, nizko tenzijo pa vročino. Kak dobimo sončarico? Če smo dugo cajta na krepkom sonci z gaulo glavau, če tak delamo težko fizično delo (kosimo, okapamo itd.). Če smo na kusti oblečeni, malo vodé pigemo pa fejt švicamo. Ka moremo včiniti, če vpamet vzememo na sebi simptome sončarice? Počivati v hladni sobi, sobo kmično napraviti pa ventilator nūcati. Piti osoleno vodau (v liter vodé dejte malo žlico soli). Dejmo si na glavau, nogé pa roké vlajžne, mrzle cote.

Če vam po vsej tejm nede baukše, vam vročina nede dol, pozovite padara, ne smejte tadale čakati!

Margit Čuk

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je vse žuto-črno-bejlo vōpofarbalo. Ja, čudna farbasta kombinacija, depa rejsan vse tak vōgleda. Pa za nikšne politične farbe néde, na srečo je Slovenijo šport takšo naredo. Že skur dva tedna je zavolo Tour de France pa šampiona na biciklini Tadeja Pogáčara v žuto vōzravnana. Zdaj pa jo je eške Mura v črno-bejlo nūtpofarbala. Mura iz Murske Sobote nej najveški nogometni klub v Sloveniji, depa najveške srce pa gvūšno ma. Tau se je leko na drugi tekmi v kvalifikacijah za Champions League najbole vidlo. Škendija iz Makedonije je klub, steri je bole bogati od Mure, depa 5:0 za Muro je toga nej pokazo. S tejm, ka delajo v zadnji lejtaj pa v zadnji mejsecaj, je Mura najbole simpatični klub v Sloveniji gratala. Se pa vsigdar kakši nevoški najdejo, steri od vse drugi najbole tumačiti vejo. Tak so že vōdali, ka pomalek Mura najbole, ka leko, dojspadne. Tau pa se zatoga volo ma zgoditi, ka nagnauk preveč pejnez dobijo. Pejnezi vsigdar lidi pokvarijo, tadale tumačijo. Vse bole peravni do gratali, vse bole lgavo do labdo brsali, eške na konci kuj dajo. Ja, nevoški je velki majster pa nekše fele slovenska folkloro tō.

Referendumi so ranč tak slovenska folkloro v bole nauvom časi gratali. Samo na enom so lidge na velki na njega prišli, gda se je Slovenija od Jugoslavije razpitavala. Po tresti lejtaj pa znauva je referendumi o vodaj nej malo lūjdi k sebi pauzvo. Pa je pokazo, ka lidge vcejlak ovak od politike z vodami brodijo kak pa aktualni lideri, steri so nekšne svoje regule o vodaj škeli naprej prinesti. Takši velki procent je prauti njim svoj glas dau, ka že se špekulejra, ka bi Janez Janša s svojo politično garnituro mogo kufre spakejrati pa oditi s funkcije. Tō zavolo procentov na referendumu opozicija znauva brodi, kak v parlamenti tau naprajti. Kakoli de se zgodilo, nekša nauva folkloro se je narodila. Ménje se je eške nej za njau vōnajšlo, leko pa mi tau vōnajdemo: kronično nejzavūpanje, tak bi se leko ta folkloro zvala. Leko ka vsikšomi ne smejš zavūpati, depa ka nikomi ne zavūpaš, tau pa že malo preveč voda prejk teče.

Vse bole pa voda tateče za corona pejneze, stere od EU-na trbej vōtalati. Eške se ne vej, kelko stoj dobi pa stoj spoj dobi. Pa zanuva smo pri teorijah špekulacije pa folklori nejzavūpanja. Depa pri tejm leko, ka ranč nej mala istina gé, ka do svoji svojim pejneze talali. Zato ka je vsigdar tak bilau, zakoj bi ranč zdaj aj ovak bilau. Nej daleč nazaj se je že vidlo, steri mediji so največ pejnez iz državne bukse daubili. Ja, ranč tisti, ka J. Janšo v nébo kovejo. Tak se zdaj rejsan leko samo tau čaka, ka znauva kakša afera vōvdari, k steri žlati, pajdašom pa njivi firmam pa projektom do pejnezi prišli. Znauva, nika nauvoga! Tak eni že vidijo, ka se ma zgoditi pa če se ne zgodi, niške od tej toga nede vōrvo. Znauva, nika nauvoga! Pa če de njim stoj s papejrami pred nausom majūto, ka tau njivo nej istina, do prajli, vō tiste papjera dajte, ka ji neškete. Znauva, nika nauvoga! Tak de se ta kolobocija vlejkla pa vlejkla, dokejč pejnezi zavolo takše pa ovakše modrije ne sfalijo. Znauva, nika nauvoga! Na našem Srebrnom brejgi nika vcejlak nauvoga nega. Samo eden mali stra je zmejs med njegovimi drejvami vōpogno. Stra, ka ta nauva delta corona spodkar pod njim znauva granico doj ne zapré. Tau bi té naš brejg nebesko boleti začnilo.

Miki Roš

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

Modro cvetje

Modro je misliti modro, še lepše je imeti v stanovanju ali na vrtu cvetje v modrih barvah. Modra barva deluje harmonično, je barva visokih vrednot in deluje umirjeno. Strokovnjaki pravijo, da je rastlin v modrih barvah malo, zato pa je tem bolj cenjena in zanimiva v naravi, v stanovanju ali na vrtovih.

Vande so orhideje, ki najlepše rastejo, če so obešene, in to kar brez lončkov. Ključ do uspeha je primerna zračna vlaga, zato rastlino rosimo vsakodnevno. Cvetijo v jesensko-zimskem času. Pomemben je stalni pretok zraka, vendar to ne pomeni intenzivnega kroženja zraka.

MORDA NISTE VEDELI ...

Viseči tagetes se ponovno vrača za balkonske zasaditve in visoke grede za sončna rastišča. Dokazano je, da vsebuje insekticid, ki odganja komarje.

Besedilo:
Olga Varga
fotografije:
svetovni splet

Zvončnica spada med pokrovne nizko rastoče vrste. Je trajnica. Lahko uspeva tudi v skalnih razpokah. Rada se tudi sama zaseje in ni občutljiva.

Delfinium ali ostrožnik je elegantna trajnica za sajenje v nasadih ali za rezanje. Doseže višino tudi do 2 metra. Jeseni ponovno zacveti, če jih bomo po prvem cvetenju prirezali. Je izjemno privlačen za čebele.

Agapanthus ali afriška lilija
Ime agapanthus izvira iz grških besed: agape/ljubezen in anthos/cvet, zato afriški liliji pravimo tudi cvet ljubezni. Res pa je, da se lahko zaljubimo vanj na prvi pogled. Na visokih steblih se okroglasta socvetja elegantno dvigujejo nad svojo okolico in vabijo poglede. Cvetijo celo poletje. Potrebuje sonce in ves čas vlažno zemljo. Pozimi zalivamo manj in jo zaščitimo pred mrazom. Pri nas nam služi večinoma kot posodovka.

Sivko (levendula) večina ljubiteljev vrtnarjenja obožuje zaradi njenih značilnih socvetij in prijetnega vonja, ki ima dokazano pomirjujoč učinek. Znano je, da sivkin vonj odganja večino insektov. Že naše babice so uporabljale posušeno sivko za odganjanje moljev. Na vrtu opazimo, da posajena sivka učinkovito preganja tudi komarje in nekatere druge insekte. Pomaga tudi proti naseljevanju uši na sosednje rastline. Edina pomanjkljivost sivke je, da jo poleg ljudi obožujejo tudi čebele, tako da moramo dobro premisliti, kje ji bomo namenili mesto, da nam sivih las ne bodo povzročile pridne nabiralke medu.

... DO MADŽARSKE

Ženske so bolj tolerantne do drugačnih

Raziskava, ki jo je izvedla agencija za merjenje javnega mnenja Závecz Research po naročilu televizijskega kanala RTL klub, je pokazala, da so ženske bolj tolerantne do spolno drugače usmerjenih, saj 62 odstotkov žensk spejema homoseksualne zveze, medtem ko je ta odstotek med moškimi le 48. Iz raziskave je razbrati tudi to, da starejši težje sprejemajo istospolne zveze kot mlajše generacije, le 38 odstotkov anketirancev nad 60 let sprejema spolno drugačnost. Najbolj tolerantni so mladi Budimpeščani med 18. in 39. letom, ki imajo najmanj maturo ali visokošolsko diplomu. Raziskava je dokazala tudi trend, v čimvečjem kraju živi nekdo, tembolj sprejema drugačne ljudi. 23 odstotkov vprašanih je imelo med znanci homoseksualce, njihova toleranca je zelo visoka, saj 87 odstotkov le-teh sprejema istospolne pare. Med tistimi, ki nimajo takih znancev, je toleranca le 46-odstotna. Glede strankarske pripadnosti so najmanj tolerantni pristaši strank Fidesz in Krščanski demokrati, najbolj tolerantni pa pristaši stranke Momentum.

Podjetje Suzuki 30 let na Madžarskem

Podjetje Suzuki v Esztergomu je pred 30. leti začelo proizvodnjo. Kot je na svečanosti ob obletnici rekel minister za zunanje zadeve in zunanjo trgovino Péter Szijjártó, japonsko podjetje je bilo med prvimi, ki se je po spremembi sistema odločilo za Madžarsko. Estergomsko podjetje, ki je edino podjetje Suzukija v Evropi, je že leta 2012 podpisalo pogodbo o partnerstvu z madžarsko vlado. Tovarna letno proizvede več kot 150 tisoč avtomobilov in je – glede prodaje – vodilna avtomobilska znamka v državi. V Esztergomu že tudi sedaj proizvajajo hibridne modele. Podjetje Suzuki v svojem zelenem programu namenja pomembno vlogo tovarni v Esztergomu. Podjetje je lani vložilo v posodabljanje svojega programa na Madžarskem 60 milijonov evrov, od ustanovitve podjetja pri nas je vložilo skoraj 2 milijardi evrov.

»Samo v iži sedijo pa muziko poslušajo«

Lasuna Marika, po možej Domiter, so ranč fejst molili na terasi, gda sem se »skazo« pri nji v Sakalovci. Sprvoga sem se malo bojo, ka me zaženejo, depa prajli so, ka oni čas majo vözmoliti sledkar tō. Potejm so iz omara edno velko škatülo vövezli, stera je puna bila s kejpami. Bili so v tejm vsefele, samo od njenoga

delali, ka zakoj dja tau ne ličim ta. Dja tau pravim, ka nej slobaudno je tazlūčati, zato ka dosta vse tašo je na tjejpaj, ka bi človek pozabo, pa nej samo tjejpe, lejpe spomine tō. Etak, gda tjejpe naprevzmem, dostavse tašo mi na misli pride, ka bi že ovak pozabila. Tak ka preveč dosta spominov mam v tej škatüli.«

Lasuna Marika neni so vsigdar koražni

zdavanja nej bilau kejpa. Kak so pripovejali, fejst so srmacke bili, komaj so bili petnajset lejt stari, gda so je v Somboteli zdali. Marca so bili osemdeset lejt stari, gda je družina vküper svetila njini rojstni den, depa oni so od tauga sploy nikanej znali, ka se družina na nika napalava. Še zdaj lepau cvetejo tiste rauze v črepnjaj, ste-

- Dosta tjejpov mate, depa zdavanske nej, kak je tau?

»Zato ka smo srmacke bili, petnajset lejt stara sem bila, gda sem se zdala pa ranč nej doma, liki v Somboteli. Te smo meli vekšo brigo tō od tauga, ka bi dali tjejpe redti, tak je te taostalo.«

- Zaka ste se v Somboteli zdavali?

S starišami od moža, njegovim bratom, steri je bijo 15 lejt mlajši, z možaum pa starejšim sinaum

re so od vnukov dobili.

- Tetica Marika, vi sploy dosta stari kejpov mate, telko kejpov tri družine nejma.

»Dja sem nikdar niše tjejpe nej tazlūčala, ka sem mejla, vse sem tasklala. Naši so se dostakrat smedjali, gda smo ram znautra

»Zato ka krčmardja, ka so prččaji bili, so vō bili odpeldjani (deportirani), pa oni so te še nej smeli domau pridti, samo do Sombotela, zavolo toga je bilau tam zdavanje.«

- Kama ste šli, gde ste živelipotistim, ka ste se zdali?

»Najprvin pri starišaj od moža smo se držali pa te petdesetšestoga, gda so s toga rama odišli, te so nam prajli, ka leko sé dolapridemo, zato ka oni so nam žlata bili. Depa zaman smo papir meli od tauga, ram je rosag prejkzejo, pa te smo ga mi mogli dolatjüpti. V velkom srmastvi smo bili, pa te še s tejm so nas tō mantrali.«

- Eden mali stari kejp mate, gde je edna dekla dolavzeta, sto je ona?

»Tau sem dja, gda sem bila v osmom klasi, gda sem šaulo vōzopojdla. Potistim, kak vsi drügi tistoga reda, nejsem se tadala včila, liki sem v gauško üšla delat, tak sem si par krajcarov prislužila. Te je nej tak bilau kak zdaj, da mladi še tau ne vejo, ka je pšenica pa žito, pa ne vejo, kak trbej kositi. Mi smo prisiljeni bili, mogli smo delati, če smo steli ali nej.«

- Je eden portret, sto so pa te možak?

»Tau je gazda bijo, sto je nam ram prejkda, tak se je zvau ka Ferenc Dévényi.«

- Tau je vogrsko ime, nej?

»On je Slovan bijo, samo nišo špajnsko ime je emo pa te si je dau prejknapisati na Dévényi.«

- Kama so odišli gazda leta 1956?

»V Kanado, on pa žena tō, depa obadva sta že mrla. Depa je eden taši tjejp, gda so domau prišli pa doma pred ramom so dolavzeti.«

- Kelko mlajšov mate?

»Dva sina, pa fejst mlado sem rodila, petnajset lejt stara sem bila, leko povejm, ka sem še vzger bila. Tak mlada sem bila, ka gda sem se ženila, te so stariške dovoljenje mogli dati, dovoliti so mogli, ka se leko oženem. Če bi dja te taša bila, kak je zdaj ta mladina, te bi že v mlako skočila. Nej sem leki žitek mejla, štiri lejta stara sem bila, gda je oča v bojni spadno, dja sem njega sploy nej poznala, samo drugoga moža od matere, ka ga je mati sledkar mejla.«

- Je eden taši tjejp, gde vi držite edno dekličino, čidna je ona?

»Tau sem nej dja, liki moja mati pa name drži v roke, tau je prvi tje-

jp, ka so ga od mene naredli, tau nikak pred drügo bojnov moglo biti.«

- Sto je pa na tom družinskom tjejpi?

»Moj tast, tašča, dja, mauž pa njeg-

- Gda sem prišo, ste ranč molili, nejsem vas zmauto?

»Nej, dja čas mam sledkar tō moliti, ovak je meni tau najprvo sikši den, ka tak vōro, vōro pa pau molim. Če kama dem, te telko

raner stanem, aj leko zmolim. Dja se vcujdžim k tistim, steri smo v vesi vtjüpodli molit, nam je prejdnja Šerfec Elza. Nam, ka na tau molitveno vōro odimo, je papež gnauk edno pismo poslo. V tau pismi je dosta vse dola bilau napisano pa s tauga je že dosta tü dje. Tak nam je piso, aj se z Boga ne spozabimo, ka tašo pride, ka en človek de kilomjtre išo, dočas ka se z drüdim najde pa neta se mogla rancpistiti. Tretje bojne nede, depa dosta

Malo Mariko drži njena mati

vi brat.«

- Kelko razlike bilau med njima, zato ka brat je niši mali?

»Dosta, petnajset lejt. On se je v Slovensko ves oženo, depa rano je tamrau.«

- Je eden taši tjejp od vas, gde ste fejst vözravnjeni, tak gospočko, gde je tau bilau?

»Tau je v Sakalovci, gda je boro-

ušē bauda, kak bi tretja bojna bila, zato ka sami sebe uničimo. Prvin je lüstvo bola vörvalo, zdaj so pa taši kak „kalavindje“.«

- Proto taumi, ka ste zdaj taprajli, vi ste zato vsigdar koražni.

»Dja velke lampe mam pa rada se veselim pa fejst rada poslušam muziko. Moja sneja že tak več-

»Mali« družinski fotoalbum - zdavanijski kejpi od sinaum

vo gostüvanje bilau, dja sem te biraufa žena bila, zato sem tak vönaravnjena. Dja, leko povejm, vsepovsedik sem kreda bila, če je kaj tašno bilau. Tistoga reda smo dosta vtjüpodli pa se veselili eden drügoma, gnesden že tau nega, te svejt se je že cejlak obrno.«

krat prajla, ka morajo nauri gratati: „Vejpa naša mama drügo ne dela, samo v iži sedi pa muziko poslušā“.«

(Kejp na 1. strani: Kak birauva žena na borovom gostüvanji v Sakalauvca.)

Karči Holec

Mi smo trno radi vtjüper, se radi mamó, pošťojvamo eden drügoga

Eržika Domiter, po dekliškom menji Žókš, z Verice je v svoji najlepši lejtaj préjšla za snejau k držini Lasuni v Sakaluvce, béjla je 20 lejt stara, toma je zdaj že 41 lejt. Srečna je, ka njena večgeneracijska držina tak lepau v mirej, v radosti, v lübezni pa velkom porazmenji leko vtjüper živé. Zatau dosta včinéjo vsi vözraščeni. Moja döjša je pa zatok béjla srečna, ka sam naletejla na tašno držino, gde se vözraščeni doma čisto naravno, avtomatično slovenstji pogučavajo. Tau se fejs poznalo pri pogučavanji z Eržkov, nika si nej trla pamet, za vse je najšla slovenske reči pa ona slovensko zmišlava tü. *Eržika, pripovejdam nam od té tvoje velke držine!*

»Tri mlajše mava z možaum, dve dejkle pa enoga pojba. Vékša čer Rita tøj v sausedi ma raum s svojo držinov, sin Joži je na Sola, (Szalafó) menša čer Eržika je pa doma z nami. Rita ma štiri mlajše, sin pa dve dejkle, etak mava šest vnukov. Mi se sploj dosta vtjüper držimo, furt vtjüper préjdemo, kak največkrat leko. Dén ne miné, ka bi od sausedov mlajši nej prišli sé ali mi tá. Sin tü dostakrat pride domau z mlajši. Starejšoj čeri dosta leko pomagamo, ka je tøj v sausedi, zet Attila pa nam pri dela sploj dosta pomore. Moj mauž je že nej tak zdrav pa tak fejs že ne more delati. Kakoli delo mamó, zet včasik prletéj pa nam vse delo tá napravi. Tau je nam trno velka pomauč. Mi pa njim mlajše mamó skrb, mi smo furt kreda, ali baba ali dja ali mauž. Sploj so radi tøj pri nas. Dostakrat se spozabijo domau téjti, te njim že starištje telefonirajo. Menša čej Eržika, ona je doma z nami, ona nas tü sploj pomaga pa té mlajše ona tak prejk ma, kak če bi njeni bili. Ona je vsikšoma botra, je fejs rada má, vse njim včinéj. Pojep je vanej na Sola, on je sam z mlajši, pa gda tak déla, té ona dé po njé v šaulo tü. Ona pravi, njej se nej

trbej ženiti, ona prej tak telko mlajšov má, ka telko mlajšov ništje nejma. Sploj rada ma té mlajše pa mlajši njau tü, furt ji pravijo, oni do furt ž njauv. *Kak vijdiš, kak si goraranila ti svoje mlajše pa kak zdaj, gda tá generacija gorarasté?*

»Tau se furt obrača. Té je zatok že tü moderno bilau, zdaj pa eštje dosta bola. Té je telko vse nej trbelo, so mlajši dali valati, ka vse nejga, pa so zadovolni biléj s tistim, ka so dobéjli. Zdaj vse djéste. Tej mlajšom zdaj že trbej telefone, tau, tisto, pa oni ovak zabrajajo. Pri nas je tak, če kaj dobéjo, tisto tak morajo meti, kak njim starištje dopistéjo. Furt pravimo, oni morajo s tejm zadovolni biti, ka za tau starištje težko delajo, ka oni dobéjo. Tau se tak morajo nav-

tjøjajo, mi njim pa z dobre vaule dopistéjmo, ka tak leko dobéjo volo.»

Eržika, tebé dosta lüstva pozna, ka si doudji lejt bau-

Baba pa dejdek (Erži pa njeni mauž Joži) sta z botricov nazdravila na lajnsko lejpo spričevalo (bizonyítvány) ene vnukice

tošica. Kak si gratala bautošica?

»1974. leta sam se začnila za bautošico včiti, namé so goravzeli v Tokaj. Dvej leta sam

zaj üšla delat. 1989. leta sam začnila delati v tau bauti, gda so mlajši zrasli, pa sam nazaj préjšla delat. Zdaj je tau že tretji prejdjen (lastnik), sto nas prejk ma, že 14 lejt, ka je nas firma SPAR dolatjöpila. Dja sam že štiri lejt v penziji, depa eštje itak odim delat. Prejdnji so mi prajli, aj ostanem, bi sploj radi bili pa zdaj mi eštje itak pravijo. Šest vör delam na den, depa več leko delam pa té, gda mi telko vör vtjüper pride, sam leko doma. *Ka te vleče pri taum deli, ka si cejlo življenje bautošica?* »Dja sam se tak vcuj vzela, gda lüstvo pride tjüpüvat, dja s tistimi moram biti. Djeste sploj dobro lüstvo pa lagvo tü, depa tau človek mora vse porazmeti pa tapomiriti. Dja rada odim delat, furt sam leko med lüstvom. Dosta lüstva leko spoznam pa srečam, si kaj povejmo tü leko eden drügoga. Lüstvo bi mi falilo, če bi dja nej mogla delati. Delo se mi ne vnauža, vsefalé, ka trbej, z dobre volé opravim. Naj-

kosino fabriko üšo v kovačnico, pa gda je téjsto dolaprišlo, té je prejk üšo k firmi FEZO, pa tak je tøj doma v vesi leko delo, blagau je mogo pakivati, vödavati, od tec je üšo v penzijo. Zdaj si že malo več počéjva, depa mlajše trno rad skrb má, oni ga držijo gora. Té je že furt čaka, za raum kaulek dé pa ji nastrgava, če so vanej, ka delajo pa njim té že krčéj. Dostakrat se koréjmo z njim, aj njim ne dopistéj vse, depa poskréjvoma njim vse včinéj. *Ka pa kak vertinja, kak opravlaš svojo delo?*

»Dja njim vse pripravim, sto ka želéj. Dostakrat, prvim kak mlajši préjdejo, ji péjtam, ka njim nalečém. Ali če menša hči dé na Solo k sinej, té tiste tü péjtam, ka aj njim stjøjam, ka de njim ona tak djesti nesla. Gda sam eno paut palačinte poslala, je menša vnukica prajla: »Moram tau krajdjásti, ka mo tau dja zran v šaulo nesla, mlajšom pokažem, ka je baba naprajla.» Furt kaj moramo vözmišlavati, ka de dobro tejm mlajšom, aj se leko veselijo. Mi trno slačino neščemo, tašno aj mlajši trno ne djejo. Bola njim spečemo pa stjøjamo, ka bi oni radi djéli. *Vi ste vsi trno dobro lüstvo, z dobro naturov tak téj, tak mauž, kak njagva mati. Mlajše ne poznam, depa tak vidim, kak bi vsi ena generacija biléj. Kaši recept mate za tau?*

»Trno dobre mlajše mamó pa ranč tak trno vrlo taščó mam. Mi smo vcejlak vtjüper, mi se gnako vtjüper držéjmo, vse gnako mamó. Se dobro ta mamó. Mi se ne korimo, vsikši tapovej svojo, ka štjé pa je tak vreda, nejga niše njévke nej. Si vse vö spripovejdamo, ka štjémo napraviti, tau tak ne more, ka eden etak drüdjti tak. Mi smo trno radi vtjüper, se radi mamó, pošťojvamo eden drügoga, pa svoje vnuke tü na tau včejmo, z njinimi stariši vred.»

Klara Fodor

Kejpa: iz arhiva držine

Domiter - Žókš familija je z veseldjom vküper svetéjla Eržikin 60. rojstni den

čiti. Ne morejo se zanesti. Furt njim pravimo, vas je vsevtjüper šest vnukov, vi ste vsi gnatji, eden ne more več dobiti pa nej menje. Sploj radi so vtjüper vsi, razmejo se tü lepau pa se radi majo, depa tašno tü djeste, ka se svadijo. Aj, kak se nakovejo! Té malo ne gončejo, za eno malo tá pozbijjo pa je že pa vse vreda. Tej vekši, tak pri sinej kak pri čeri, pa že morajo pomagati pri dela. Trno radi

tøj béjla v bauti, mejsečno gnauk pa v šauli v Sombotel. Tretjo leto sam cejlo leto v Tokaji béjla, dvakart sam leko domau préjšla, téjsto mesto je tak 600 kilometrov od té. Tau je sploj težko bilau, z ene male vesi tak daleč. Z Varaša béjla ena pa s Krmedina dvej, tak smo se na žmetna vcuj vzele. Od tistoga mau delam v bauti, depa sé sam té préjšla, gda so mlajši zrasli pa sam leko na-

prvim sam za pultom delala, potistim sam dugo lejt v kasi (blagajni) béjla, zdaj gda so bauto pá prejknaprajli, sam pa tanazaj v pult préjšla. *Ka pa mauž, ka dela, kak živé on?*

»On je zdaj préjšo v penzijo, on že nej tak zdrav, nodjé pa križec ga fejs bolijo, protezoma pa sploj težko odi. On je delo najprvim v židanoj fabrijti doudji lejt pa té taprejk v

»NOSIŠ TISTOGA, ŠTERI JE STVAURO NÉBO IN ZEMLAU«

Ime **svete Marije Magdale**ne (Szent Mária Magdolna) znamenjuje »Marija z varaša Magdala«, s štere je – po Lukačovom in Markovom evangeliji – Jezoš vžagnau sedem hūdi dūhov. Po tistom je gratala prva med ženami, štere so dvorile apoštolom in njenoma Učitelji.

Marija Magdalena je ostala vōrna Jezošu vse do njegve smrti na Kalvariji. Gda je minau vūzemski den, je vkūper z drūgimi ženami kūpila denečo mazalo, ka bi tejlo Jezošu mazilila v grobi. Evangelist Janoš pa piše: gda je po goristanenji Kristošu Marija Magdalena djaukala pri praznoj djami, go je Zveličar pito: »Zakoj dja-

učeš? Koga iškeš?« Una je nej znala, što tau guči, de je pa včasik spoznala Jezošu, gda go je po imeni pauzvo. Marija Magdalena je bila gvūšna, ka je Gospaud od mrtvi stano in je tau radostno dale povōdala njegovim vučnikom. V dugi stoletjaj cerkvene zgodovine so vsikdar bile ženske, štere so prejkdavale Jezošovo sporočilo, eške gnes tō vnauge služijo Kristošu in njegovoma oznanili. Marija Magdalena je njina svetnica, na kejpaj go vidimo s posaudov mazala, stoječo pod križom ali kak spokornico z razpūščenimi vlasami. Njeni den svetimo 22. juliuša.

Mali varaš Vadstena pri jezeri Vattern je eške gnesnedēn dūhovno središče Švedske. Tam najdemo grob **svete Bri-**

gite (Szent Brigitta), štera je bila zvūnredna ženska z mističnimi videnji in je znala prorokūvati tō.

Brigita se je v visikoj držini naraudila kauli leta 1302 blūzi varaša Uppsala (gde gnes deluje erična univerza), njena familija je bila v

Gda ga je pejški prejk reke neso, je grtūvalo Dejte na rami Kristošu vsikdar žmetnejše – tak ga je Jezoš Kristoš vpelavo v misterij krsta v vodej

rodi s švedskim kralom. Po smrti svoje matere je živejla pri svojoj tetrici in dobila prva videnja: vidla je Križanoga, šteroga kejp si je za cejli žitek zamerkala.

V šestnajsetom leti se je oženila, rodila je osem detet (njena či Karin je kisnej ranč tak svetnica gratala). Če rejsan je bila bogata gospa, je Brigita vse takšo tō rada včinila, ka je bilau delo lapič. Gda so go pozvali na kraleski dvaur, je svojoma bratranci, krali Magnusi II. Eriksoni, drejkt povōdala, ka more svoj razvūzdani žitek spremeniti. Gda go je krau nej baugo, je zapūstila dvaur in z možaum odišla na Božo paut v španjolsko Kompostelo. Med tauv prauškov gi je mauž Ulf mrau v ednom cistercijanskom klauštri.

Leta 1346 je Brigita v ednom videnji dobila zapauved, aj stvauri nauvi rēd s prvim samostanom v Vadstenu. Gda je bilau skoro vse zgotovleno, go je Baug poslo v Romo, gde se je začnila spravlati z visikov politikov. Trūdila se je za mēr in edinost, vej je pa bila tistoga ipa Cerkev v Zahodnoj Evropi trnok razklana. Mrla je 23. juliuša 1373 v Romi med svetov mešov.

Tejlo Brigitte so odpelali prejk v Vadsteno, gde so ga položili v klauštersko cerkev. Njeni grob je grato prilūbлено prauškarsko mesto kralov in kralic, v tistom varaši je bila najvejša srednjevōška knjižnica na Švedskom. Kak veuko narodno patronuškino go čestijo protestantski vōrnicke tō, zglasili pa so go za ednoga od šest zavetnikov Evrope ranč tak.

Patronuškinja Polke in Litvanije, zavetnica rudarov soli (sóbányászok) **sveta Kinga (Kunigunda)** je bila prva či vogrskoga krala Béle IV. V petnajsetom leti starosti se je oženila s polskim knezom Boleslavom, s šterim sta živejla v »zakoni svetoga Jožefa« – zavolo deviške zaoblūbe sta nej mela mlajšov. Kinga je cejlo svojo imanje ponūcala za obrambo prauti Tatarom, donk pa so Mongoli vōporobili cejlo Polsko.

Po tom veukom pūstošenji je od svojoga kraleskoga očo prosila rudare, s šterimi je leta 1251 oprla erični rudnik soli v Wieliczki blūzi Krakova. Dobri dvajsti lejt kisnej je stvaurila klaušter klaris v Starom Saczi (Ószandec), de je pa indrik tō dala zozidati špitale in klauštre. Gda gi je mauž mrau, je staučila v svoj samostan. Potom toga, ka so Tataru skoro cejlak porūšili tau zidino, go je dala obnauviti – tam je po desetmejšē-

nom betežūvanji mrla 24. juliuša 1292.

Legenda pripovejda: gda je Kinga s svojimi apaticami bejžala pred Tatari, je prej nazajčilca eden pantlik – s tistoga je gratala reka Dunajec. Prejk vodē so Mongoli eške leko prišli, gda pa

Grejšna ženska, štera je s svojimi skuzami polejvala, z vlasami brisala in s svetim olinom namazala Kristošu nogau, v Svetom pismi nema ime – donk pa tak držimo, ka je tau bila Marija Magdalena

je znakličila svoj glavnjik, je s tistoga gratala edna tak gausta gauška, ka so neprijateljski sodacke več nej mogli prejk.

Kingo so leta 1999 v Starom Szaci za svetnico zglasili pápa Janoš Pavel II., že prva pa je bila patronuškinja Polke. Njeno ime nosita ulici v Esztergomi in Budimpešti (Kunigunda útja), na Madžarskom pa so gi posvetili samo edno cerkev.

Na dosta cerkvaj vidimo od zvūna namalani kejp **svetoga Krištofa (Szent Kristóf)**, šteri vela za priprošnjika prauti nagloj smrti. Vōrni Slovenci so inda svejta brodili, ka dojde, če zrankomara no poglednejo kejp toga svetnika in tisti dēn ne mrgejo. Svetoga Krištofa česti

Mati Cerkev kak mantrnika, njegvo grčko ime »Hristoforos« pa znamenjuje »tisti, šteri nosi Kristošu«.

O Krištofi vejmo samo telko gvūšnoga, ka je mrau kauli leta 250 pod rimskim cesarom Decijom. Po legendaj pa je biu prej doma s Kana-

ana, gde so ma poganski stariške dali ime Reprob. Zraso je v graubo veukoga moškoga in se odlaučo, ka de slūžo samo najvejšoma gospaudi. Njevji krau se je bojo Zlaudina, Šatan pa se je bojo svetoga Križa – zatok je Krištof za svojoga gospodara odebro Križanoga.

V 12. stoletji se je naraudila drūga legenda, po šteroj je prej Krištof pauleg edne

nevarne reke živo in s svojim čanaklinom pelo pautnike prejk na drūgo stran. Gnauk ga je prosilo edno dejte, aj ga prejkodnesē. Med potjauv pa je pojbiček grtūvo furt žmetnejši, kak liki bi Krištof cejli svejt na ramenaj noso. Dejte je pravlo: »Nosiš več kak cejli svejt: nosiš tistoga, šteri je stvauru Nébo in Zemlau. Jas sem Jezoš Kristoš.«

Tau legendo vidimo na kejpaj Krištofa, šteroga so za patronuša odebrali čunari, nosači, foringaške in prauškarge. V gnešnjom cajti je grato zavetnik šoferov tō, zatok najdemo v dosta autonaj male plakete z njegovov podobov. Dēn svetoga Krištofa svetimo 25. juliuša.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

PETEK, 23.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Eolski otoki, kulinarčno-popotniška oddaja, 10.45 Izzivi srebrne generacije, Ljubezen, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 11.10 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.40 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.05 Forenziki železne dobe, dokumentarni film, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (VI.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Prisluhljivo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.45 TV-izložba, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.35 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.50 Duhovni utrip, Odpuščanje je temelj sožitja, 18.05 Bacek Jon, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, Olimpijski dnevnik, 20.25 Poletni pozdrav, 21.25 Slovo od zelenice, zgodba Francesca Tottija, italijanska nadaljevanka, 22.10 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Parada, koprodukcijski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, 2.15 Olimpijski dnevnik, 2.45 Vreme, 2.50 Napovedujemo

PETEK, 23.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.15 Videotrak, 9.10 Poletno jutro, 11.20 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.00 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Olimpijske igre, otvoritvena slovesnost, 16.10 Spokojna Japonska, japonska dokumentarna oddaja, 18.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, Jure Košir, 18.55 Videotrak, 20.00 Olimpijske igre, otvoritvena slovesnost, 23.00 Olimpijski dnevnik, 23.30 Genialna prijateljica (I.), italijanska nadaljevanka, 0.35 Videotrak, 1.35 Info kanal

SOBOTA, 24.07.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.00 Male sive celice, 10.35 Izzivalci, EBU dokumentarni film, 10.50 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 11.20 TV-izložba, 11.35 Koncerti za mlade, glasbeno-izobraževalna serija L. Bernsteina, 12.40 NaGlas!, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 TV-izložba, 14.10 Sledi, Janko Pislak (1934-2013), dokumentarna oddaja, 14.40 Prisluhljivo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Amsterdam, London, New York - trije veličastni, Spopadi in interesi (1650-1800), francoska dokumentarna serija, 15.55 Naš vsakdanji kruhek, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Spoznajmo Gruzijo, gruzijska dokumentarna oddaja, 18.00 Na sončni strani, dokumentarno informativna oddaja, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Vreme, 19.45 Olimpijski dnevnik, 20.20 Tekoč, koprodukcijski film, 22.35 Poročila, Šport, Vreme, 23.00 Dvojček, Drugi dan, norveška nadaljevanka, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.15 Dnevnik, 0.35 Sobotni Dnevnikov izbor, 0.45 Utrip, 0.55 Olimpijski dnevnik, 1.25 Vreme, 1.30 Napovedujemo

SOBOTA, 24.07.2021, II. spored TVS

7.20 Odbojka - Rusija : Argentina (M), 16.45 Sabljanje, 17.45 Košarka 3 x 3 (M), 18.20 Tenis, 20.00 Cestno kolesarstvo (M), 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Zvezdana, Rak je morská žival, 22.55 Dan 202, koncert slovenske skupine Dan D s Simfoniki RTV Slovenija, 0.30 Videotrak, 1.30 Info kanal, 2.00 Info kanal

NEDELJA, 25.07.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.20 Kapitan Sabljezobi, norveška otroška nadaljevanka, 10.55 TV-izložba, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Slovenski misijon v Etiopiji, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Poletni pozdrav, 14.30 Čez planke, S Simfoničnim or-

kestrom RTV Slovenija v Južni Ameriki, 15.25 Zadnje dejanje, madžarsko-britanski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Benetke in Burano, kulinarčno-popotniška oddaja, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Zrcalo tedna, Vreme, 19.45 Olimpijski dnevnik, 20.20 Midva, britanska nadaljevanka, 21.10 Intervju, doc. dr. Brane Senegačnik, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Tanke meje, koprodukcijski dokumentarni film, 0.05 Za lahko noč: Letni časi Poletje, Mate Bekavac in godalni orkester (P. I. Čajkovski), 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Zrcalo tedna, 1.25 Olimpijski dnevnik, 1.55 Vreme, 2.00 Napovedujemo

NEDELJA, 25.07.2021, II. spored TVS

14.00 Košarka (M) - Francija : ZDA, 16.05 Tekvondo, 16.35 Sabljanje, 17.20 Plavanje, 18.05 Tenis, 19.30 Odbojka na mivki, 20.50 Žrebanje Lota, 21.00 Skoki v vodo, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Reli Železniki, reportaža z državnega prvenstva, 22.30 Sting v pariški Olympii, koncert, 23.30 Zvezdana, Rak je morská žival, 0.25 Videotrak, 1.25 Info kanal, 2.20 Videotrak,

PONEDELJEK, 26.07.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 9.55 TV-izložba, 10.10 Obzorja duha, Slovenski misijon v Etiopiji, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Intervju, doc. dr. Brane Senegačnik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.10 Dober dan, Koroška, 16.00 Timi gre, risanka, 16.10 Žanov svet, risanka, 16.20 Neško, risanka, 16.25 Kozmo (III.), belgijska otroška nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Sledi, Janez Karlin (1922-2019), dokumentarna oddaja, 17.55 Pujsa Pepa, risanka, 18.00 Simon, risanka, 18.05 Neško, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Tednik, 21.15 Dediščina Evrope: Letovišče, britanska nadaljevanka, 22.10 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 0.05 Glasbeni večer: Koncert orkestra Slovenske filharmonije, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.45 Olimpijski dnevnik, 2.10 Vreme, 2.15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 26.07.2021, II. spored TVS

17.00 Tekvondo, 17.45 Košarka (M) - Argentina : Slovenija, 19.00 Kajak-kanu - slalom na divjih vodah, 19.30 Športna gimnastika - ekipno (M), 20.30 Košarka 3 x 3 - Poljska : Nizozemska, 20.45 Triatlon (M), 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Reli Železniki, reportaža z državnega prvenstva, 22.30 Genialna prijateljica (I.), italijanska nadaljevanka, 23.35 Circom Regional, Moja Ulica, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 0.25 Luči mesta, kratki igrani film, 0.40 Videotrak, 1.40 Info kanal

TOREK, 27.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Umetni raj, O prihodnosti filma, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Duhovni utrip, 15.05 Potepanje - Barangolások, Bortúra és Sárvár/Vinska tura in Sárvár, 15.40 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Free spirits - Samosvoji Gil, Nastija, Sumon, dokumentarna oddaja, 17.55 Tib in Tamtam, risanka, 18.05 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Ločitve (I.), britanska nadaljevanka, 21.20 Balkan v plamenih Jugoslavija, sod smodnika, nemška dokumentarna serija, 22.20 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.20 Pričevalci, dr. Er-

nest Petrič, 1.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.20 Dnevnik, Slovenska kronika, 3.00 Olimpijski dnevnik, 3.35 Napovedujemo

TOREK, 27.07.2021, II. spored TVS

16.15 Gorsko kolesarstvo (Ž), 16.45 Košarka 3 x 3 (M), četrtfinali, 17.30 Triatlon (Ž), 18.15 Judo, 19.00 Plavanje, 19.45 Športna gimnastika - ekipno (Ž), 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Genialna prijateljica (I.), Zabris meja, italijanska nadaljevanka, 22.55 NaGlas!, Ivana Mandarić, 23.15 Kdo je ubil Daphne, italijanska dokumentarna oddaja, 0.10 Videotrak, 1.10 Info kanal

SREDA, 28.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Free spirits - Samosvoji Gil, Nastija, Sumon, dokumentarna oddaja, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Globus, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Obrabi naših rojakov, 15.00 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.15 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, Hungarikumok/Hungarikumi, 15.55 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Tipično slovensko, Martin Krpan, izobraževalno-dokumentarni film, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Janez Evangelist Krek: Socializem, 18.00 Kalimero, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Najina Budimpešta, nemški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.00 Profil, Zorko Bajc, 23.45 Tipično slovensko, Martin Krpan, izobraževalno-dokumentarni film, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.25 Olimpijski dnevnik, 1.55 Napovedujemo

SREDA, 28.07.2021, II. spored TVS

16.15 Skoki v vodo, 16.35 Rokomet (M) - Francija : Nemčija, 18.00 Cestno kolesarstvo - kronometer (M), 19.00 Plavanje, 20.00 Dvigovanje uteži, 20.20 Športna gimnastika - mnogoboj (M), 21.20 Žrebanje Lota, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Genialna prijateljica (I.), italijanska nadaljevanka, 23.00 Po dežju/Nakon kiše, dokumentarni film, 0.50 Info kanal, 2.00 Info kanal

ČETRTEK, 29.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Tipično slovensko, Martin Krpan, izobraževalno-dokumentarni film, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Moje mnenje, 30 let Ustavnega sodišča RS, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Slovenski utrinki, 15.00 Mostovi - Hidak, Alsóendva közigyezője/Dolnjeendavski notar, oddaja TV Lendava, 15.35 TV-izložba, 15.50 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Velike bolezni, izobraževalno-zgodovinska oddaja, 17.55 Na kratko, 18.00 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Ujet (I.), britanska nadaljevanka, 21.10 Antična velemesta, Tikal, francoska dokumentarna serija, 22.05 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Bauhaus - nova doba, nemška nadaljevanka, 23.55 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Velike bolezni, izobraževalno-zgodovinska oddaja, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.30 Olimpijski dnevnik, 2.00 Napovedujemo

ČETRTEK, 29.07.2021, II. spored TVS

5.40 Tenis, 16.45 Sabljanje, 17.15 Namizni tenis - finale (Ž), 18.00 Plavanje, 19.30 Športna gimnastika - mnogoboj (Ž), 22.00 Genialna prijateljica (I.), Otok, italijanska nadaljevanka, 23.00 Slovenska jazz scena: Marezijazz 2014, Big band Hrošči, 0.30 Info kanal, 2.00 Info kanal

Utrinki iz vrtca Sakalovci

Tokrat smo spoznavali morje in poimenovali morske živali. Te so: riba, hobotnica, morski pes, meduza, morski ježek, morska zvezda, školjka, alge, delfin in rak.

Igrali smo se različne gibalne igre in se zunaj zabavali s senzorično škatlo, ki smo jo poimenovali Morje. V njej je bilo namreč polno morskih živali.

Spoznali smo morske živali. Narisala Boróka Császár

Senzorična škatla Morje in morske živali

Vzgojiteljica asistentka
Romana Trafela

porabje.hu

www.radiomonoster.com

Bejli cvejt prauti dosta betegom

Zavolo zmejšanoga vrejmena je bezeg (bozonovec) mesto konca majuša cveu na srejni juniuša. Tistoga réda so se vnauge vertinje napautile v gauške kraj od avtomobilski poštij, ka bi nabrale njegve cvejte. Najbole so zopodle tiste, štere so leko »žele« zrankoma rano, v süjom cajti in so skrb mele na tau tö, aj na cvejtaj nedo vüši. Delati so mogle s friškim bezgom, gda je eške nika nej zgübo od svoje arome, ka bi z njegvi cvejto, cukra, limone in vodé leko napravile žmani sirup.

»Pred vsakšim bezgovim grmauvdjom bi mogli zdigniti klabüke,« je emo šegau gučati eričen švedski botanik Carl von Linné. In rejsan, ta rastlika je pravi kinč, vsikšij njeni tau je leko vrastvo za človečo tejlo. Na Vogrskom najbole poznamo črni bezeg,

grmauvdje, ka bi tazagnali hüde dühove. S tejm so šativali, ka bi čalarice nika lagovoga nej mogle včiniti mari in ka bi v ižo »Perün nej vdaro«. Tau se pa je nikak nej smejlo

Bezeg pa donk zavolo toga najraj mamó, ka fajno dene po medi in dober žma má. Kak smo že napisali, z njegovoga cvejta največkrat sirup naredimo, štéri nam v vrau-

Bezeg zraste na 3 do 10 mejtov visiko - tau grmauvdje má drauvne cvejte v formi držence (foto: Pixabay)

zgauditi, ka bi nekak zaspo pod bezgom, vej bi pa tistoga po ljudskom vörvanji deneči cvejtke zacumprali.

čom vrejmeni najbole s odov prija. Leko ga damó cuj k šalatam ali bejlím ribam tö, pravi küjarski majstri pa z

Pükša z bozonovca in golaubiške v varaškem Muzeji Avgusta Pavla

od šteroga leko ponücamó liste, skaurdjo in korenjé tö. Njegvi cvejtke so puni eterični olinov in flavonoidov, v njegovom sadi pa je dosta sadnoga cukra, kaliuma in vitaminov B pa C. Bezeg reguléra našó črevau, pomaga pri ponücanji žirauv, depa trnok hasnoviti je prauti herpesi in mozolom tö.

Že stari Egipčani so poznali mauč bezga, uni so na priliko gorprišli, ka njegvi cvejt kaužo lepšo naredi in vrači njene betege. Indijanci v Sövernoj Meriki in Evropejci so si radi z bezga zdravilni tej (čaj) sküjali, šteroga moderni padarge ranč tak priporočajo, gda smo raslajeni. Trnok dosta pa nam pomaga te tö, če fasivamo gripo ali moremo močati svoje vnete oči.

Inda svejta so kauli paverski ramov radi sadili bezgovo

Stare knige tanačivajo, aj z bezgovim listom zmenemo sadne drejve, tau de prej od nji krajdržalo črve. V ništerni vogrski krajinaj pa so tak šativali za zdravdje živine: bezgov vrek so zrankoma rano pod vodau z žlejba držali, na njega tri prgiške praja zosipali in zmejs gučali: »Te aj baudejo v mojoj svinjej črvi, gda se mi sedemlejni glüpi človek pokloni.« V našom Porabji so inda svejta pojbičke rédili »pükše z bozonovca« - méko na srejni vejke so vözdumbali in s tistoga napravili golaubiše.

bezga leko napravijo sladoled ali pokaraj. Taljange v testau palačink radi dejvajo cvejte cukinina, ništerni pri nas pa za tau ponücajo bezeg.

Če rejsan je njegva sezona že davnik za nami, so vertinje v svoje špajze gvüšno spravile sirup, kompot ali marmeládo z bezga. Najbole batrivne, štere so iskale nauve žmaje, so z njega naredile eci. Če pa nika od toga nemamo pri rokej, sküjajmo si eden dober bezgov čaj, vej pa v tej virušni cajtaj ne moremo zavolé krepšati svoj imunski sistem.

-dm-

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB